

Didaktická pomůcka k diagnostice dezinformačních sdělení pro oblast mediální výchovy a vzdělávání

Jan Jirků

Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, katedra žurnalistiky

Abstrakt: Text představuje šablonu kvízu zaměřeného na rozpoznávání dezinformačních sdělení jako konkrétní didaktickou pomůcku k jejich diagnostice, která může sloužit při výuce o dezinformacích a jejich komunikačních i společenských důsledcích v rámci předmětů, do jejichž náplně spadá mediální výchova a vzdělávání. Pojednává o záměru k vytvoření šablony, přibližuje základní teoretická východiska a poskytuje návod k postupu při rozborech kvízových ukázek, a to včetně konkrétních příkladů.

Klíčová slova: dezinformační sdělení, didaktická pomůcka, mediální výchova a vzdělávání, orientátory, pseudorealita, šablona kvízu

Educational Tool for the Identification of Disinformation in Media Literacy Context

Abstract: This text presents a quiz template focused on the recognition of disinformation messages as a specific didactic tool for their diagnosis. This tool is intended for use in educational contexts that encompass disinformation and its communicative and societal consequences, particularly within subjects that include media literacy. It discusses the intention behind the creation of the template, outlines the key theoretical foundations, and provides a guide for analyzing quiz items, including concrete analytical examples.

Keywords: Didactic Tool, Disinformation Messages, Media Literacy, Orientators, Pseudoreality, Quiz Template

Celková současná datová a přenosová kapacita internetové sítě umožňuje existenci prostředí, do něhož mohou být snadno a se zdánlivým pocitem absolutní absence jakýchkoliv limitů¹ umístěny obsahy různých mediálních formátů (textové, auditivní, vizuální či audiovizuální), ale samozřejmě též multimediální, a to v rozmanitých formátových kombinacích a variacích. Tato situace se nicméně nepromítá zdaleka pouze do oblasti mediálních formátů, zasahuje přinejmenším rovněž sféru mediálních obsahů a jejich podoby. Původci mediálních obsahů již nejsou, jak tomu běžně bývalo v dobách před vstupem Internetu do mediální sféry, pouze instituce, jež by bylo možno souhrnně označit jako profesionální podavatele, jimiž poskytované obsahy by měly v ideálním případě garantovat spolehlivost předkládaných informací. Nynější segment profesionální žurnalistiky v kyberprostoru totiž doplňují různorodé obsahy, které se snaží získat pozornost publika, aniž by prošly jakýmkoliv profesionálním novinářským zpracováním (Lister et al., 2009, s. 9-10). Bylo by je možno souhrnně označit jako produkty občanské žurnalistiky ve vší šíři tohoto termínu (Allan, 2013, s. 9).

Základní společný rys profesionální a občanské žurnalistiky spočívá v jejich primárním komunikačním záměru, kterým je poskytovat informace publiku. Rozdíly se naopak projevují v tom, jakým způsobem jsou informace předkládány a jak vysokou míru spolehlivosti vykazují, což odráží všeobecnou úroveň kvalifikace profesionálů a neprofesionálů v odvětví produkce

¹ Kyberprostor ve skutečnosti má své kapacitní a technologické hranice, nicméně prozatím jich nebylo dosaženo a s postupem technologického vývoje se průběžně posouvají. Navíc existují také různé limity vytvářené ze strany společnosti, jež souvisejí s jejím fungováním a s uplatňováním moci, ale ty jsou do značné míry spjaté vždy s konkrétní lokalitou a regulacemi, které tam jsou zavedené.

a publikace mediálních obsahů. Společně s informačními obsahy, které vytvářejí jak profesionální, tak neprofesionální, koexistují v síťovém prostředí obsahy, jež lze souhrnně označit za záměrně manipulativní až potenciálně nebezpečné pro konzumenty. Řadí se k nim též dezinformační sdělení, která navíc mohou nabývat jak podoby více či méně připomínající a imitující profesionální žurnalistickou produkci (například dezinformační portály), tak charakteristik občanské žurnalistiky (například dezinformační sdělení šířená prostřednictvím sociálních sítí nebo přes řetězové e-maily).

S rostoucím množstvím a rozmanitostí obsahů, jež jsou k dispozici v kyberprostoru, se zároveň zvyšují nároky na příjemce, aby se byli schopni v poskytované směsici informací (spolehlivých i nespolehlivých), potenciálně nebezpečných sdělení a dezinformací vyznat. Jedním z řešení, která se v tomto ohledu nabízejí jako pedagogická pomoc, je věnování patřičné pozornosti tématu dezinformací už při vzdělávání dětí a mládeže v rámci předmětů, do jejichž náplně spadá mediální výchova. Čím více (a čím dříve) se jim do jejich povědomí dostane poznatek, že zdaleka ne všechno, co se objeví v síťovém prostředí, je spolehlivá a zaručená informace, tím vyšší mají šanci, že budou odolávat ve svém životě nejrozumnějším komunikačním rizikům, nástrahám a nebezpečím. Tato vize se stala impulsem pro přípravu didaktické pomůcky ve formě šablony kvízu, který se zaměřuje na rozpoznávání dezinformačních sdělení v praxi.

1 Základní teoretická východiska

Šablona kvízu začala vznikat souběžně s teoretickým textem nazvaným Orientátory v dezinformačních sděleních (Jirků, 2022), přičemž hlavním záměrem bylo převést nabídnuté definice do pedagogické praxe a prověřit, jakým způsobem lze identifikovat a klasifikovat orientátory, jež se vyskytují v dezinformačních sděleních. Třebaže existují různé definice pojmu dezinformace, jsou mezi nimi jen zanedbatelné rozdíly. Shodují se na tom, že dezinformace představují rozmanitou škálu nepravdivých, manipulativních, nepřesných či zavádějících mediovaných obsahů, které jsou vytvářeny, publikovány a distribuovány s cílem kontaminovat tok informací, působit antisystémově, přispívat k polarizaci společnosti, ba dokonce ve svých důsledcích vést příjemce k nesprávným osobním rozhodnutím, a tak v součtu způsobovat veřejnou škodu (Díaz Ruiz – Nilsson, 2023, s. 18, Gregor–Mlejnková, 2021, s. 13 a Mareš–Mlejnková, 2021, s. 79). V této souvislosti je namísto zdůraznit, že dezinformace nemusejí nutně být nepravdivé, což komplikuje jejich odhalování.

Orientátory lze v lingvistickém pojetí chápat jako taková místa v textu, jež mají přispívat k tomu, aby se adresát vyznal v dějové linii, získal potřebné informace o kontextu a porozuměl, co mu původce textu chce sdělit, tedy aby byl kupříkladu schopen rozeznat, kdy a kde se děj odehrává a jak spolu souvisejí jednotlivé dějové linie (Macháčková, 1985, s. 33-34). Převéde-li se tento princip do oblasti sociální komunikace, je nezbytné ještě zdůraznit aspekty komunikačního záměru a komunikačního cíle podavatele, k jejichž naplnění dochází, pokud příjemce interpretuje sdělení v souladu s představami podavatele, tedy z jeho pohledu patřičným způsobem (Jiráček–Köpplová, 2015, s. 228). Orientátory v tomto ohledu „...mají signalizovat žádoucí interpretaci, jak si ji představoval ten, kdo sdělení sestavoval (*ibid.*)“.

Aby byl příjemce schopen odmítnout dezinformační obsah, musí k němu přistoupit prostřednictvím strategie opozičního čtení, tedy vymezit se proti ideologickým významům, jež byly původcem vetknuty do textu (Hall, 2021², s. 264). Tyto významy musí interpretovat přesně opačně, v nesouladu s autorským komunikačním záměrem (*ibid.*). Za vůbec nejelementárnější orientátor je možno považovat název (či internetovou adresu) portálu, odkud recipient obsahy čerpá. Pokud disponuje schopností alespoň zběžně klasifikovat média fungující v příslušné mediální krajině a pokud mu není název skrytý, což se běžně stává v případě řetězových e-mailů a čehož je záměrně využito i v kvízu, pak nemusí vnímat sdělení ze zdrojů, které si vyhodnotí jako dezinformační, třeba vůbec.

² Poprvé byla Hallova stat' Encoding and Decoding in Television Discourse publikována v roce 1973.

Dalším rozpoznatelným rysem dezinformačních sdělení bývá nedodržování principů objektivit, a to jak v rovině obsahové, kdy běžně dochází k vyzdvihování jedné strany na úkor strany druhé či k otevřenému střetu mezi názorovými proudy, tak v rovině stylistické, v níž se projevuje žánrová nevytříbenost a využívání principu jakkoliv nestandardizovaného mísení zpravodajských prvků s publicistickými (Jílek, 2009, s. 66). Kritériím objektivit kromě toho také odporují výrazové prostředky, které jsou ve zpravodajství či publicistice hodnotitelné jako nepatřičné, a to v rozmezí od těch stylisticky nevhodně užitých až po zcela explicitně vulgární, ale také citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje (*ibid.*, s. 67-69). Svěbytnou kategorií orientátorů tvoří odchylky od platné kodifikace pravopisné normy a překlepy nebo další chyby vzniklé při psaní (Salaquardová, 2012, s. 93-116). Ty jsou významně zastoupeny zejména v řetězových e-mailech.

2 Struktura kvízu

Šablona kvízu (viz Příloha č. 1) obsahuje pět textových ukázek pocházejících ze síťového prostředí. V tomto konkrétním případě bylo záměrně vybráno všech pět ukázek z dezinformačního portálu, a to s cílem poukázat na obsahovou rozmanitost a různé podoby dezinformačních sdělení, kdy některé ukázky jsou snadno rozpoznatelné na základě souběhu značného množství různorodých orientátorů, jak je podrobně rozebráno v následující kapitole, zejména jde o ukázku číslo 2 (2022c) a číslo 5 (2022d), ale naopak ukázka číslo 4 (2022a) může při letmém přečtení připomínat produkt profesionální žurnalistiky. Volba všech textů z téhož zdroje v sobě zahrnuje i moment překvapení pro studující, který pomůže odhalit, do jaké hloubky skutečně uvažují o tom, co čtou, a do jaké míry podvědomě kalkulují s tím, že sdělení přece budou nepochybně převzata ze zdrojů různých typů, když se po nich chce, aby je roztřídili do tří kategorií. Obtížnost je zvýšena také tím, že byly odstraněny titulky, jelikož jak seriózní, tak bulvární i dezinformační média se vyznačují jejich specifickou podobou. Zdrojové texty byly z hlediska typografického převedeny do podoby prostých textů s jednotným formátováním.

Za každou ukázkou následuje námět k zamyšlení, zda obsah pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu, z bulvárního zpravodajsko-publicistického portálu, nebo z dezinformačního webového portálu, a výzva k sepsání argumentů, proč studující přikročil nebo přikročila právě k dotyčné klasifikaci textu. Kromě možnosti označit dezinformační portál jsou tedy uvedeny dvě další možnosti, a sice seriózní zpravodajsko-publicistický portál představující ze své podstaty odraz profesionální žurnalistiky včetně všech pravidel i úsilí o dosažení ideálu objektivit a bulvární zpravodajsko-publicistický portál, který je také výsledkem profesionální novinářské práce, byť s tematickými, obsahovými a jazykovými specifiky sobě vlastními, nicméně i na bulvární média se oproti dezinformačním médiím vztahuje z hlediska profesní novinářské kultury požadavek na dodržování zásad objektivit.

Z tohoto hlediska je opět nezbytné vrátit se k problematice komunikačního záměru a komunikačního cíle. Za základní komunikační záměr podavatelů dezinformací lze označit v souladu s definicí dezinformací tendenci kontaminovat tok informací, působit antisystémově, přispívat k polarizaci společnosti, ve výsledku dovést příjemce k nesprávným osobním rozhodnutím a způsobovat veřejnou škodu (Díaz Ruiz – Nilsson, 2023, s. 18, Gregor–Mlejnková, 2021, s. 13 a Mareš–Mlejnková, 2021, s. 79). Splnění komunikačního cíle pak přináší stav, kdy se účinek dezinformačních sdělení projevuje v rámci co největší části publika. Text proto musí být srozumitelný a pochopitelný pro většinové publikum, čemuž odpovídá princip bulvárních médií, ostatně tištěný Blesk stabilně disponuje největší čteností ze všech tuzemských deníků (MediaGuru, 2025). Dezinformační sdělení proto běžně nabývají jakési bulvární podoby, aby se co nejvíce přiblížila předpokládaným preferencím příjemců.

Povaha kvízu vyhovuje edukativním postupům ve výuce, naopak nebyl konstruován za účelem testování či hodnocení znalostí a dovedností, jelikož dezinformační obsahy jsou značně rozmanité a ne vždy jednoznačně rozpoznatelné (viz zmiňovaná ukázka číslo 4). Materiál má vybudnout ke kritickému uvažování, prověřit schopnosti argumentace a přimět studující k racionální diskusi. Kvíz (viz Příloha č. 1) byl sestaven v návaznosti na zmiňovaný teoretický příspěvek o dezinformacích (Jirků, 2022). Jeho testování v praxi probíhalo po dobu tří let,

a to během akcí nazvaných Letní škola žurnalistiky, případně Zimní škola žurnalistiky, jež organizuje katedra žurnalistiky IKSŽ FSV UK Praha primárně pro středoškolské studující, ale také během výuky pro studující v magisterských studijních programech na tomtéž institutu. Bylo zjištěno, že samotné přečtení textů a vypracování odpovědí zabere 25 až 35 minut. Následné vyhodnocení včetně diskuse obvykle trvá přibližně 45 minut. Při něm se osvědčil postup, že vyučující nejprve zapíše výsledky do tabulky (viz Příloha č. 2), následně sesbírá argumenty, aniž by prozrazoval správné řešení, na závěr diskuse se zeptá, zda po ní někdo chce změnit svou volbu (tyto odlišnosti zachycuje druhý číselný údaj v příslušných buňkách připojené tabulky), posléze seznámí přítomné se správnými výsledky a provede rozbor podobným způsobem, jak je uvedeno v další kapitole.

3 Rozbor ukázek

Analýza každé ukázky se zaměřuje na hledání obsažených orientátorů. Zohledňuje případy porušení principů objektivity v rovině obsahové, porušení principů objektivity v oblasti stylistické, nepatřičné jazykové prostředky, citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje, odchylky od platné kodifikace pravopisné normy a překlady.

Ukázka č. 1 (2022b):

porušení principů objektivity v rovině obsahové – proti vládě, proti koronavirovým opatřením, obhajoba postupů Tomia Okamury (SPD)

porušení principů objektivity v oblasti stylistické – už v úvodu je patrná kontaminace zprávy hodnotícími výrazy, následuje sekvence reakcí předložených formou citací

nepatřičné jazykové prostředky – tykání mezi aktéry, okamurohodina, Okamura is New Volný, sledující někomu naložili, odpískejte PandZ, velcí kluci z labů, kopl do lídra

citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje – Jan Tománek, Ludvík Deutsch

odchylky od platné kodifikace pravopisné normy, příp. překlady – důvodem jsou obstrukce, **jejímž** cílem je zamezit, Okamurohodina, 68, 3mil.Kč

Ukázka č. 2 (2022c):

porušení principů objektivity v rovině obsahové – zcela otevřeně proti České televizi, hlavním aktérem (na jehož kritice je text vystavěn) je Petr Štěpánek (Trikolora)

porušení principů objektivity v oblasti stylistické – už v úvodu je patrná kontaminace zprávy hodnotícími výrazy, následuje sekvence reakcí předložených formou citací

nepatřičné jazykové prostředky – pustil se do České televize, česká hnojometná žumpa, zasrat si hlavu, mrskla jsem fotku

citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje – Radomír Ružička, Květa Le, Daniela Sucháčová

odchyly od platné kodifikace pravopisné normy, příp. překlady – případy nesprávného rozložení interpunkčních znamének, Trikolóra, mluvilo se záchraně z lanovky, spadlém do study

Ukázka č. 3 (2022e):

porušení principů objektivit v rovině obsahové – proti EU a její politice, proti Markétě Pekarové Adamové (TOP 09), proti snahám eliminovat dezinformace

porušení principů objektivit v oblasti stylistické – v první polovině by sice bylo možno text klasifikovat jako zprávu, v celé druhé části je však předložena sekvence útočných citací

nepatřičné jazykové prostředky – s Uršulou si budete rozumět, ožebračíme lidi nesmysly Green Dealu, odkvačím, plesnivě zelená budoucnost, žvaní, hlavě že máme multikulturní obohacení

citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje – Ondra Dastypes, Stanislav Česka, Josef Štěrbá, Franta Frenkie Khol

odchyly od platné kodifikace pravopisné normy, příp. překlady – případy nesprávného rozložení interpunkčních znamének

Ukázka č. 4 (2022a):

porušení principů objektivit v rovině obsahové – proti možnosti korespondenční volby, větší prostor je dán citacím Tomia Okamury (SPD) než Marka Bendy (ODS), citace Tomia Okamury jsou kritičtější než citace Marka Bendy

porušení principů objektivit v oblasti stylistické – text v tomto ohledu **nevykazuje explicitní orientátory**, bylo by jej možno klasifikovat jako zprávu

nepatřičné jazykové prostředky – ufňukaní amatéři, zoufale kňučí, vyhrožuje vendetou, totalitní arogantní manýry, zoufale brečí, trapní ufňukaní politických amatérů, zadarmo drazí

citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje – **nejsou obsaženy**

odchyly od platné kodifikace pravopisné normy, příp. překlady – případ nesprávného užití interpunkčního znaménka (čárka navíc ve druhém řádku), kritika z destruktivního chování a blokování

Ukázka č. 5 (2022d):

porušení principů objektivit v rovině obsahové – proti snahám eliminovat dezinformace

porušení principů objektivit v oblasti stylistické – v první třetině by sice bylo možno text klasifikovat jako zprávu, v celé zbývající části je však předložena sekvence kritických citací, která je navíc přímo uvozena jako reakce ze sítí

nepatřičné jazykové prostředky – bludy, total control, fuj, má voliče na háku, parta hic, blbý vtip, blbosti, nemají koule, antivax pitomečci

citace či parafráze z neznámého nebo neidentifikovatelného zdroje – VlaGer, AquariusTC, Viktor Janyška, další uživatel, Ester, Pavel Kovařík, dále je uvedeno emotivní vyjádření připisované právníkovi Ondřeji Šimíčkovi (právník Ondřej Šimíček je jako osoba dohledatelný, otázkou zůstává, zda by se takto jako právník vyjadřoval)

odchyly od platné kodifikace pravopisné normy, příp. překlady – pokusy i korespondenční volby (správně má být o korespondenční volby)

4 Závěr

S ohledem na současné předpokládané rozložení politických sil před letošními volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR lze očekávat, že téma dezinformací a jejich možných společenských dopadů patrně nabere na své aktuálnosti. Tento příspěvek zachycuje podobu dezinformačních obsahů v čase, kdy ještě obsahují orientátory, díky nimž jsou při využití principu opozičního čtení (Hall, 2021, s. 264) do značné míry rozpoznatelné. Podoba dezinformačních sdělení nicméně nezůstává neměnná (snad s výjimkou řetězových e-mailů) a vyvíjí se takovým způsobem, aby v jejich případě co nejlépe docházelo k naplňování komunikačního cíle, tedy maskovat svůj manipulativní a destruktivní komunikační záměr. Množství obsažených orientátorů nicméně může do budoucna i významně klesat, jak naznačuje kvízová ukázka číslo 4, která na první pohled vypadá jako zpráva, a lze předpokládat, že k tomu napomohou nástroje generativní umělé inteligence. To učiní možnosti příjemců rozpoznat a vyhodnotit dezinformační sdělení ještě limitovanějšími.

Literatura

ALLAN, S. *Citizen Witnessing: Revisioning Journalism in Times of Crisis*. Cambridge: Polity Press, 2013. 253 s. ISBN 978-0-7456-5196-5.

DIAZ RUIZ, C. a NILSSON, T. Disinformation and Echo Chambers: How Disinformation Circulates on Social Media Through Identity-Driven Controversies. *Journal of Public Policy & Marketing*, 2023, 42(1), s. 18-35. ISSN 1547-7207.

GREGOR, M. a MLEJNKOVÁ, P. Explaining the Challenge: From Persuasion to Relativisation. In: GREGOR, M. a MLEJNKOVÁ, P. (eds.). *Challenging Online Propaganda and Disinformation in the 21st Century*. Cham: Palgrave Macmillan, 2021, s. 3-41. ISBN 978-3-030-58623-2.

HALL, S. Encoding and Decoding in Television Discourse. In: BRUNDSON, Ch. (ed.). *Writings on Media: History of the Present / Stuart Hall*. Durham: Duke University Press, 2021, s. 247-266. ISBN 978-1-4780-1471-3.

JIRÁK, J. a KÖPPLOVÁ, B. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. 392 s. ISBN 978-80-262-0743-6.

JIRKŮ, J. Orientátory v dezinformačních sděleních. *Civilia: odborná revue pro didaktiku společenských věd*, 2022, 13(1), s. 4-12. ISSN 1805-3963.

JÍLEK, V. *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 120 s. ISBN 978-80-244-2218-3.

LISTER, M. et al. *New Media: a critical introduction*. Second Edition. New York: Routledge, 2009. 446 s. ISBN 978-0-415-43161-3.

MACHÁČKOVÁ, E. Teorie textu a edice *Linguistica*. *Naše řeč*, 1985, 68(1), s. 30-34. ISSN 0027-8203.

MAREŠ, M. a MLEJNKOVÁ, P. Propaganda and Disinformation as a Security Threat. In: GREGOR, M. a MLEJNKOVÁ, P. (eds.). *Challenging Online Propaganda and Disinformation in the 21st Century*. Cham: Palgrave Macmillan, 2021, s. 75-103. ISBN 978-3-030-58623-2.

MEDIAGURU. Tisk osloví 6,9 mil. osob, nejčtenějším deníkem je Blesk. *MediaGuru* [online]. 2025, 6. 2. 2025, [cit. 2025-05-29]. Dostupné z WWW:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2025/02/tisk-oslovi-6-9-mil-osob-nejtenejsim-denikem-je-blesek>.

SALAQUARDOVÁ, J. Vývojové tendence současné češtiny v souvislosti s prohršký v novinářské praxi. In: ČUŘÍK, J. et al. *Nové trendy v médiích I: Online a tištěná média*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 89-119. ISBN 978-80-210-5825-5.

Seznam textů použitých v kvízu

„Banda trapných amatérů zoufale brečí.“ Okamura se vysmál obviněním z destruktivního chování. *Sputnik Česká republika* [online]. 2022a, 28. 1. 2022, [cit. 2022-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://cz.sputniknews.com/20220128/banda-trapnych-amateru-zoufale-bre-ci-okamura-se-vysmal-obvinenim-z-destruktivniho-chovani-17390040.html>>.

Bartoš spočítal, kolik stojí blokování Sněmovny Okamurou. Plošné testy jsou dražší, reagují lidé. *Sputnik Česká republika* [online]. 2022b, 16. 2. 2022, [cit. 2022-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://cz.sputniknews.com/20220216/bartos-spocital-kolik-stoji-blokovani-snemovny-okamurou-plosne-testy-jsou-drazsi-reaguji-lide-17652244.html>>.

„Ještě, že tu Českou televizi za 7 miliard ročně máme!“ Štěpánek se pustil do ČT. *Sputnik Česká republika* [online]. 2022c, 8. 2. 2022, [cit. 2022-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://cz.sputniknews.com/20220208/jeste-ze-tu-ceskou-televizi-za-7-miliard-rocne-mame-stepanek-se-pustil-do-ct-17525903.html>>.

„Šance na změnu mizí jak pára nad hrncem.“ Vláda demoralizovala lidi vyhlášením války dezinformacím. *Sputnik Česká republika* [online]. 2022d, 26. 1. 2022, [cit. 2022-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://cz.sputniknews.com/20220126/sance-na-zmenu-mizi-jak-para-nad-hrncem-vlada-demoralizovala-lidi-vyhlasenim-valky-dezinformacim-17354589.html>>.

„V dřívější době by vás to stálo krk.“ Bruselská cesta Pekarové Adamové sklízí první ovoce. *Sputnik Česká republika* [online]. 2022e, 1. 2. 2022, [cit. 2022-02-21]. Dostupné z WWW: <<https://cz.sputniknews.com/20220201/v-drivejsi-dobe-by-vas-to-stalo-krk-bruselska-cesta-pekarove-adamove-sklizi-prvni-ovoce-17425690.html>>.

Poděkování

Tento výstup vznikl v rámci programu Cooperatio, vědní oblasti MCOM.

Kontakt

PhDr. Jan Jirků, Ph.D.
Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky
katedra žurnalistiky
Smetanovo nábřeží 6
110 01 Praha 1

Email: jan.jirku@fsv.cuni.cz

Příloha č. 1

Ukázka 1:

Předseda Pirátů Ivan Bartoš neunesl vystoupení lídra SPD Tomia Okamury, který v Poslanecké sněmovně řečnil šest hodin. Uvedme, že Sněmovna ani po 24 hodinách od zahájení schůze nedospěla ke schválení programu zasedání. Důvodem jsou pokračující obstrukce opoziční SPD, jejímž cílem je zamezit schválení vládní pandemické novely. Dolní komora stanovila, že i dnes bude moci její jednání pokračovat přes noc. „Náklad na jednu Okamurohodinu, kdy blokuje Sněmovnu (včetně zaměstnanců), je více než 700 000 korun. Tedy kampaň Tomia Okamury stojí občany skoro 6 milionů korun denně. Okamura is New Volný,“ uvedl Bartoš. Za tento výrok politikovi naložili sledující, kteří vyslovili absolutní nesouhlas s dotyčnými myšlenkami. „Odpísejte PandZ a problém zanikne. Tyhle náklady, Ivane, patří do kolonky ‚COVID plýtvání‘, kde se vedle jiných položek úplně ztratí. Jen za včera 68,3mil.Kč za plošné testy, takže i kdyby na nich velcí kluci z labů měli jen 10% marži, pořád to bude dražší než celé obstrukce,“ oponoval Bartošovi Ondřej Dostál. „Do podobných počtů bych se být vámi nepouštěl... 100 milionů denně za naprosto zbytečné testy je asi dostatečná odpověď,“ přišel s podobným názorem Jan Tománek. „Ivane, ty máš demokratické postupy také za žvanírnu? Frašku a vyhozené peníze jste z toho udělali vy tím, že jste postupovali v rozporu s platným řádem jednání. V tom okamžiku došlo ke znehodnocení výdajů na PSP. Postup Okamury byl oprávněný, a tudíž byly oprávněné i výdaje,“ kopl do pirátského lídra Ludvík Deutsch.

Zamyslete se prosím nad tím, zda:

- 1) ukázka pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Aktuálně.cz)
- 2) ukázka pochází z bulvárního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Blesk.cz)
- 3) ukázka pochází z dezinformačního webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Lajkit.cz)

...a připravte si prosím pro svou volbu argumenty, které následně probereme v rámci diskuse. Své argumenty si můžete poznamenat na druhou (prázdnou) stranu.

Ukázka 2:

Člen Trikolóry Petr Štěpánek se v příspěvku na Facebooku pustil do České televize, která podle jeho názoru informuje o „samých důležitých věcech“. Nelíbí se mu však, že vynechala politickou revoluci v Kanadě. Politik svůj příspěvek zahájil slovy, že v hlavních zprávách České televize se mluvilo záchraně z lanovky, o marockém chlapci a mnohém dalším „V dnešních Událostech, tedy v hlavních zprávách České televize, byla řeč o vývoji počtu nakažených, o záchraně lidí z porouchané lanovky, o marockém chlapci spadlém do study, o stížnostech na karantény olympioniků, o divadelní detektivce Mléčné sklo, o zavření restaurací kvůli špatné hygieně, o únoru bez alkoholu, o odstřelu mostu v Německu, zkrátka samé důležité věci,“ píše Štěpánek. Pokračuje však slovy, že Česká televize, která stojí 7 miliard ročně, neinformuje o politické revoluci v Kanadě. „O tom, co se děje v Kanadě, kde zuří politická revoluce, nic. Ani slovo. Vůbec nic. Ale koho by to také zajímalo, že? To přece není důležité. Ještě že tu Českou televizi za 7 miliard ročně máme!“ dodává Štěpánek. Někteří z uživatelů Štěpánkovi oponovali, že Kanada ve zprávách byla. Politik však na takové komentáře reaguje slovy, že měl na mysli hlavní zprávy ČT, tedy večerní Události. „Českou hnojometnou žumpu nemá smysl sledovat, pokud člověk není masochista a nepotřebuje si zasrat hlavu toxickým odpadem,“ vyjádřil svůj názor uživatel Radomír Ružička. Dalším uživatelům zase vadí, že když média o Kanadě informují, protestující vykreslují jako extrémisty, chuligány a fašisty. „Mrskla jsem jednu fotku k Pirátům a prý jsou to samí zlotřilí živlové, které by bylo lepší zavřít,“ píše Květa Le. Daniela Sucháčková zase uvádí, že „včera večer v Horizontu to říkali. Ale tradičně extrémisté, chuligáni a fašisti“.

Zamyslete se prosím nad tím, zda:

- 1) ukázka pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Aktuálně.cz)
- 2) ukázka pochází z bulvárního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Blesk.cz)
- 3) ukázka pochází z dezinformačního webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Lajkit.cz)

...a připravte si prosím pro svou volbu argumenty, které následně probereme v rámci diskuse. Své argumenty si můžete poznamenat na druhou (prázdnou) stranu.

Ukázka 3:

V pondělí šéfové obou komor českého parlamentu zahájili třídní návštěvu Bruselu. Předsedkyně Poslanecké sněmovny PČR Markéta Pekarová Adamová již zveřejnila fotografie ze služební cesty, především s předsedkyní Evropské komise Ursulou von der Leyenovou. Šéfka dolní komory doprovodila snímek i slovy, která potvrzují její odhodlanost být přívržencem EU. Na úvod politička podotkla, že Evropská unie je základem prosperity a bezpečnosti České republiky. „Musíme být ale aktivními a spolehlivými partnery i pro ostatní. S předsedkyní Evropské komise Ursulou von der Leyen jsme s Milošem Vystrčillem diskutovali o našich národních zájmech, které jsou zároveň zájmy evropskými: Přechod k udržitelné energetice je nutný a podporujeme ho, nesmí ale znamenat úpadek. České předsednictví EU využijeme jako příležitost k prosazování našich priorit, avšak vždy se zřetelem na prospěch všech. S námi také skončí trend svalování viny na ‚ten zlý Brusel‘. Naše vláda si uvědomuje, že Evropská unie jsme my, a že z členství kromě výhod plynou i povinnosti. Těch se zhostíme zodpovědně,“ stojí ve statusu šéfky Poslanecké sněmovny. V dalším jejím příspěvku následovala fotografie s eurokomisařkou Věrou Jourovou. „Dezinformace rozhodují volby a podlamují důvěru lidí v demokracii. Musíme se jim proto naučit bránit dříve, než bude pozdě. Společně s eurokomisařkou Věrou Jourovou se na vážnosti situace shodujeme. A je jediné dobře, že se Evropská komise skrze ni tak zásadnímu problému věnuje,“ zdůraznila Pekarová Adamová. Jourové vyslovila také slova vděčnosti za její práci, ačkoliv jsou eurokomisaři ve výkonu funkce na své členské zemi nezávislí. „Je aktivní a má výsledky,“ nemohla se vynachválit předsedkyně dolní komory českého parlamentu. Spousta lidí se však rozhodla političce připomenout, co je teď v podstatě Evropská unie. „S Ursulou si budete rozumět, ale v zájmu lidí to určitě nebude,“ napsal Ondra Dastypes. „Takže například ožebračíme lidi nesmysly Green Dealu, zlikvidujeme naše zemědělství podle pokynů z Bruselu, budeme prosazovat ‚evropské hodnoty‘ spolu s Tureckem a budeme se šťastně usmívat a tvrdit, že to prospěje všem obyvatelům ČR. Jsem ‚opravdu šťastný‘, že jsem se toho dožil. A ‚s radostí‘ si ty vymoženosti zaplatím v účtech za energie a na elektrokoloběžce odkvačím vstříc šťastné, plesnivě zelené budoucnosti. Bez úpadku,“ zveřejnil obsahový komentář Stanislav Češka. „No hlavně že Evropská unie plní svoje povinnosti, jsou tam neschopní politici, kteří neumějí nic řešit, akorát žvaní. Ta EU bude naše zkáza... celého evropského lidu, včetně jeho historie... v dřívější době by vás to stálo krk, v dnešní době to odnesou naše děti... hlavně že máme multikulturní obohacení...“ varoval Josef Štěrba. Někteří lidé neskrývají zklamání z výsledků loňských parlamentních voleb v republice. „Má pravdu. Dezinformace rozhodly volby. Škoda, že k horšímu,“ podotkl Franta Frenkie Khol.

Zamyslete se prosím nad tím, zda:

- 1) ukázka pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Aktuálně.cz)
- 2) ukázka pochází z bulvárního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Blesk.cz)
- 3) ukázka pochází z dezinformačního webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Lajkit.cz)

...a připravte si prosím pro svou volbu argumenty, které následně probereme v rámci diskuse. Své argumenty si můžete poznamenat níže.

Ukázka 4:

Po čtvrtěčném snažení hnutí SPD oddálit schválení zákona o korespondenčních volbách vládní většinou, řada členů pětikoalice v médiích a na sítích podrobila Tomia Okamuru kritice z destruktivního chování a blokování jednání Sněmovny. Šéf SPD ve své reakci na tuto kritiku označil vládní poslance za „ufňukané amatéry“, kteří nechtějí hledat shodu. Okamura zabránil včerejšímu projednávání zákona o korespondenčních volbách pro občany ČR v zahraničí tím, že využil svého přednostního práva řečníka a mluvil u mikrofonu tak dlouho, aby nikdo jiný slovo nedostal. Stejně pak ukončila SPD přestávkou jednání o opozičních návrzích, aby nebylo schváleno, neboť body navržené SPD neprošly. Nejvíce se kvůli tomu rozlítil poslanec Marek Benda z ODS, který označil celý postup SPD za destruktivní. „Připadá mi to jako destrukce za každou cenu,“ komentoval čtvrtěční jednání v Poslanecké sněmovně na CNN Prima News. „Interpelace měly ještě nějakou logiku, ale celé dopoledne bylo v duchu předvolebního mítinku pana Okamury, Radima Fialy a jejich kolegů. Večer, když dojde na opoziční okénko, si opoziční strana vezme pauzu, aby zablokovala jednání,“ prohlásil Benda, který však uznal, že parlamentní opozice má na to právo. Opoziční poslanec se domnívá, že jeho vystoupení bylo zcela v souladu s jednacím řádem. „Poslanec Benda z vládní koalice zoufale kňučí a vyhrožuje SPD vendetou za to, že demokraticky bojujeme za náš program v souladu s jednacím řádem. Koalice by měla skončit s totalitními arogantními manýry a uznat ve Sněmovně více než 500 tis. hlasů voličů SPD. Je to jen na nich,“ uvedl Okamura na Twitteru. „Vládní poslanci zoufale brečí, že jim ve Sněmovně nic neprochází. Přestože mají většinu. Je to banda trapných ufňukaných politických amatérů. Neumí se ve Sněmovně s ostatními domluvit. Jen samé podrazy. Zadarmo drazí. Jak zoufalé, že tohle je vláda...,“ dodal šéf SPD další příspěvek.

Zamyslete se prosím nad tím, zda:

- 1) ukázka pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Aktuálně.cz)
- 2) ukázka pochází z bulvárního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Blesk.cz)
- 3) ukázka pochází z dezinformačního webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Lajkit.cz)

...a připravte si prosím pro svou volbu argumenty, které následně probereme v rámci diskuse. Své argumenty si můžete poznamenat na druhou (prázdnou) stranu.

Ukázka 5:

Portál CNN Prima NEWS dnes informoval, že vláda premiéra Petra Fialy (ODS) vyhláší válku covidovým dezinformacím a hoaxům. Zástupci resortů zdravotnictví a vnitra totiž potvrdili redakci, že ministerstvo vnitra a zdravotnictví aktuálně spolupracují na přípravě kampaně, která by měla přímo cílit na potlačování bludů o koronaviru či očkování. Připravovaná kampaň je podle tiskového mluvčího resortu vnitra Ondřeje Krátošky způsobem, jak zmírnit napětí ve společnosti v souvislosti s častým šířením dezinformací o nemoci covid-19. „Forma a termín těchto aktivit jsou zatím ve stádiu jednání, nicméně cílem by mělo být zvýšení schopnosti občanů bránit se proti tomuto typu dezinformací. Resort vnitra už v této souvislosti spolupracuje s ministerstvy zdravotnictví, obrany, zahraničí a Úřadem vlády,“ řekl redakci CNN Prima NEWS. Poté, co plán postupu proti dezinformacím bude konečně rozpracován, dojde na konkrétní akce. Kampaň by podle mluvčího ministerstva zdravotnictví Ondřeje Jakoba měla být spuštěna v řádu týdnů a byla by zaměřena přímo na konkrétní šířitele dezinformací. Reakce ze sítí - Následná reakce uživatelů vytváří dojem, že se daná zpráva stala doslova poslední kapkou k tomu, aby se lidé definitivně rozčarovali z vlády, kterou si dříve zvolili. „Nejhorší vláda všech dob,“ reagoval VlaGer. „To vážně věří tomu, že důsledky téhle války se neobráti proti ní? Nová vládní garnitura občanům od počátku lže jako na běžícím pásu, její lži už přestávají na lidi zabírat, a tak nemá jisté, že její éra skončí až za 4 roky a jen pokojnou cestou ve volbách,“ poznamenal AquariusTC. „Premiér si neuvědomuje, že co platí na Němce a Rakušany, nemusí platit na nás. Jsem v šoku z toho, kam se posunula ODS. Od původního ochránce svobody k pandemickému zákonu, total control pomocí elektronického OP, korespondenčnímu hlasování, green deal a otevřené cenzuře. Fuj,“ uvedl zklamaně Viktor Janyška. „Měsíc po volbách máme pokusy i korespondenční volby, schvaluje se pandemický zákon, antivaxer je v očích ministerstva vnitra extrémista a korunuje to vyhláškou o cenzuře, která už se ani nesnaží tvářit jinak. Lipavský vyhláší války, Farský má voliče na háku...Tohle je ta změna?“ ptal se další uživatel. „Tahle parta hic je jak blbý vtip. Šance na změnu mizí jak pára nad hrcem. Jen si říkám, že blbosti řeší asi vážně proto, že na skutečná řešení nemají ani koule, ani plán,“ tvrdí Ester. „Jasně, to je největší problém, který máme. Válka s dezinformacemi hodně pomůže lidem, kteří přišli o práci, jejich podnikání skomírá, taky pomůže tisícům domácnostem, kterým se zvyšují náklady na bydlení, zdražují se energie, a nejvíce pomůže lidem se zanedbanou lékařskou péčí atp.,“ uvedl sarkasticky Pavel Kovařík. „Mám to chápat tak, že konečně došlápnete na mediálně epidemiologický konglomerát, který dvouletou manipulací a strašením přispěl k rozdělení společnosti násobně více než nějaký antivax pitomeček? Ok, super,“ okomentoval situaci právník Ondřej Šimíček.

Zamyslete se prosím nad tím, zda:

- 1) ukázka pochází ze seriózního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Aktuálně.cz)
- 2) ukázka pochází z bulvárního zpravodajsko-publicistického webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Blesk.cz)
- 3) ukázka pochází z dezinformačního webového portálu (příkladem takového portálu je třeba Lajkit.cz)

...a připravte si prosím pro svou volbu argumenty, které následně probereme v rámci diskuse. Své argumenty si můžete poznamenat níže.

Příloha č. 2

UKÁZKA č.	1	2	3	4	5
SERIOZNI	00	10	43	77	10
BULVARDNI	77	44	<u>34</u>	00	43
DEZINFORMACNI	22	<u>45</u>	22	22	<u>46</u>

POZNAMKY:

печатаемый период
длина

Полезны язык

Komentáře

snaha o neutraln.

no pi sarnost

emocionē zābarvēnē slova
 neryv'ženosť

незнаймі періоди
тема ЮТ

Publicistika (směr zpr. tvorby)
citace, reakce ze světa
přehledná informace

klise
grafika uprave
odporuje stan kardinal prof.